

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (štvrtá komora)

z 19. júna 2019*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Verejné obstarávanie – Smernica 2014/24/EÚ – Článok 57 ods. 4 písm. c) a g) – Verejné obstarávanie na služby – Nepovinné dôvody vylúčenia z účasti na postupe verejného obstarávania – Závažné odborné pochybenie spochybňujúce bezúhonnosť hospodárskeho subjektu – Predčasné ukončenie predchádzajúcej zmluvy v dôsledku nedostatkov pri jej plnení – Podanie žaloby, ktoré až do skončenia súdneho konania bráni verejnemu obstarávateľovi v posúdení porušenia zmluvy“

Vo veci C-41/18,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ podaný rozhodnutím Tribunale amministrativo regionale della Campania (Regionálny správny súd Kampánia, Taliansko) z 22. novembra 2017 a doručený Súdnemu dvoru 22. januára 2018, ktorý súvisí s konaním:

Meca Srl

proti

Comune di Napoli,

za účasti:

Sirio Srl,

SÚDNY DVOR (štvrtá komora),

v zložení: predseda štvrtej komory M. Vilaras, podpredsedníčka R. Silva de Lapuerta, sudcovia D. Šváby (spravodajca), S. Rodin a N. Piçarra,

generálny advokát: M. Campos Sánchez-Bordona,

tajomník: R. Schiano, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 13. decembra 2018,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- Comune di Napoli, v zastúpení: A. Andreottola a A. Cuomo, avvocati,
- Sirio Srl, v zastúpení: L. Lentini a C. Sito, avvocati,

* Jazyk konania: taliančina.

- talianska vláda, v zastúpení: G. Palmieri, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci C. Colelli a C. Pluchino, avvocati dello Stato,
  - maďarská vláda, v zastúpení: G. Koós, M. Z. Fehér a A. Pokoraczki, splnomocnení zástupcovia,
  - Európska komisia, v zastúpení: G. Gattinara, P. Ondrůšek a L. Haasbeek, splnomocnení zástupcovia,
- po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 7. marca 2019,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 57 ods. 4 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/24/EÚ z 26. februára 2014 o verejnom obstarávaní a o zrušení smernice 2004/18/ES (Ú. v. EÚ L 94, 2014, s. 65).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi spoločnosťou Meca Srl a Comune di Napoli (samospráva mesta Neapol, Taliansko) v súvislosti s rozhodnutím mesta Neapol schváliť ďalšiu účasť spoločnosti Sirio Srl vo verejnom obstarávaní.

Právny rámec

Právo Únie

- 3 Odôvodnenia 101 a 102 smernice 2014/24 stanovujú:

„(101) Verejní obstarávatelia by... mali mať možnosť vylúčiť hospodárske subjekty, ktoré sa ukázali ako nespoľahlivé, napríklad v dôsledku porušenia environmentálnych alebo sociálnych záväzkov vrátane pravidiel týkajúcich sa prístupnosti pre osoby s postihnutím alebo iných foriem závažného odborného pochybenia, ako je porušovanie pravidiel hospodárskej súťaže alebo práv duševného vlastníctva. Malo by sa spresniť, že závažné odborné pochybenie môže spôsobiť pochybnosti o bezúhonnosti hospodárskeho subjektu a tak zapríčiniť, že hospodársky subjekt sa stane nevhodným na to, aby sa mu zadala verejná zákazka, bez ohľadu na to, či by hospodársky subjekt inak disponoval technickou a ekonomickou kapacitou na plnenie zákazky.

S vedomím, že verejný obstarávateľ bude zodpovedný za dôsledky svojho možného chybného rozhodnutia, by verejní obstarávatelia mali mať naďalej tiež možnosť dospieť k záveru, že došlo k závažnému odbornému pochybeniu, ak pred prijatím konečného a záväzného rozhodnutia o existencii dôvodov na povinné vylúčenie môžu akýmikoľvek vhodnými prostriedkami preukázať, že hospodársky subjekt porušil svoje povinnosti vrátane povinností týkajúcich sa platenia daní alebo príspevkov na sociálne zabezpečenie, ak sa vo vnútroštátnom práve nestanovuje inak. Takisto by mali mať možnosť vylúčiť záujemcov alebo uchádzačov, ktorých plnenie v prípade predchádzajúcich verejných zákaziek bolo poznačené veľkými nedostatkami, pokiaľ ide o podstatné požiadavky, napríklad nedodaním alebo neplnením, významnými nedostatkami týkajúcimi sa dodaných výrobkov alebo poskytnutých služieb, v dôsledku ktorých boli nepoužiteľné na zamýšľaný účel, alebo nesprávnym konaním, ktoré vyvoláva vážne pochybnosti, pokiaľ ide o spoľahlivosť tohto hospodárskeho subjektu. Vo vnútroštátnych právnych predpisoch by sa malo ustanoviť maximálne trvanie takýchto vylúčení.

Pri uplatnení nepovinných dôvodov vylúčenia by mali verejní obstarávatelia venovať osobitnú pozornosť zásade proporcionality. Menšie nedostatky by mali len za výnimočných okolností viesť k vylúčeniu hospodárskeho subjektu. Opakované prípady menších nedostatkov však môžu vyvolať pochybnosti o spoľahlivosti hospodárskeho subjektu, čo môže opodstatňovať jeho vylúčenie.

(102) Malo by sa však prihliadať na to, že hospodárske subjekty môžu prijímať opatrenia na zaistenie súladu zamerané na nápravu dôsledkov akýchkoľvek trestných činov alebo pochybenia a na účinné predchádzanie ďalším prípadom nesprávneho konania. Medzi tieto opatrenia môžu patriť najmä personálne a organizačné opatrenia, ako je prerušenie všetkých prepojení na osoby alebo organizácie zapojené do nesprávneho konania, vhodné opatrenia na reorganizáciu personálu, realizácia systémov hlásení a kontroly, vytvorenie štruktúry interného auditu na sledovanie súladu a prijatie interných pravidiel zodpovednosti a náhrady. Ak takéto opatrenia poskytujú dostatočné záruky, príslušný hospodársky subjekt by už nemal byť len na základe týchto dôvodov vylúčený. Hospodárske subjekty by mali mať možnosť požadovať, aby sa preskúmali opatrenia zamerané na dosiahnutie súladu, ktoré boli prijaté so zreteľom na možné pripustenie do postupu obstarávania. Malo by sa však ponechať na členské štáty, aby určili presné procesné a vecné podmienky uplatniteľné v takých prípadoch. Mali by mať najmä možnosť voľne rozhodnúť, či umožnia jednotlivým verejným obstarávateľom, aby vykonali príslušné posúdenia alebo uvedenými úlohami poveria iné orgány na ústrednej alebo decentralizovanej úrovni.“

4 Článok 57 tejto smernice s názvom „Dôvody na vylúčenie“ stanovuje:

“...

4. Verejní obstarávatelia môžu z účasti na postupe obstarávania vylúčiť každý hospodár[s]ky subjekt alebo od nich môžu členské štáty požadovať, aby z účasti na postupe obstarávania vylúčili ktorýkoľvek hospodár[s]ky subjekt, a to v ktorejkoľvek z týchto situácií:

...

c) ak verejný obstarávateľ môže akýmikoľvek vhodnými prostriedkami preukázať, že hospodársky subjekt sa dopustil závažného odborného pochybenia, v dôsledku ktorého je spochybnená jeho bezúhonnosť;

...

g) ak hospodársky subjekt vykazoval významné alebo pretrvávajúce nedostatky pri plnení niektorej zásadnej požiadavky predchádzajúcej verejnej zákazky, predchádzajúcej zákazky u subjektu obstarávateľa alebo predchádzajúcej koncesie, čo viedlo k predčasnému ukončeniu takejto predchádzajúcej zmluvy, ku škode alebo iným porovnateľným sankciám;

...

5. Verejní obstarávatelia kedykoľvek počas postupu vylúčia hospodársky subjekt, ak sa ukáže, že hospodársky subjekt je vzhľadom na konanie alebo nekonanie pred alebo počas postupu v jednej zo situácií uvedených v odsekoch 1 a 2.

Verejní obstarávatelia môžu kedykoľvek počas postupu vylúčiť, alebo od nich členské štáty môžu požadovať, aby vylúčili hospodársky subjekt, ak sa ukáže, že hospodársky subjekt je vzhľadom na konanie alebo nekonanie pred alebo počas postupu v jednej zo situácií uvedených v odseku 4.

6. Každý hospodársky subjekt, ktorý sa nachádza v jednej zo situácií uvedených v odsekoch 1 a 4, môže poskytnúť dôkazy v tom zmysle, že opatrenia, ktoré tento hospodársky subjekt prijal, sú dostatočné na to, aby sa preukázala jeho spoľahlivosť napriek existencii relevantného dôvodu na vylúčenie. Ak sa tieto dôkazy považujú za dostatočné, dotknutý hospodársky subjekt sa nevylúči z postupu obstarávania.

Hospodársky subjekt musí na tento účel preukázať, že zaplatil alebo sa zaviazal zaplatiť náhradu týkajúcu sa akejkoľvek škody spôsobenej trestným činom alebo pochybením, komplexne objasnil skutočnosti a okolnosti, a to aktívnou spoluprácou s vyšetrovacími orgánmi, a že prijal konkrétne technické, organizačné a personálne opatrenia, ktoré sú vhodné na to, aby sa zabránilo budúcim trestným činom alebo pochybeniam.

Opatrenia prijaté hospodárskymi subjektmi sa posúdia, pričom sa zohľadní závažnosť trestného činu alebo pochybenia a ich konkrétne okolnosti. Ak sa dané opatrenia považujú za nedostatočné, hospodársky subjekt dostane zoznam dôvodov tohto rozhodnutia.

Hospodársky subjekt, ktorý bol konečným rozsudkom vylúčený z účasti na postupoch obstarávania alebo udeľovania koncesie, nie je oprávnený využiť počas obdobia vylúčenia vyplývajúceho z tohto rozsudku možnosť stanovenú v tomto odseku v členskom štáte, v ktorom je rozsudok účinný.

7. Členské štáty prostredníctvom zákonov, iných právnych predpisov alebo správnych opatrení a so zreteľom na právo Únie spresnia vykonávacie podmienky pre tento článok. Určia predovšetkým trvanie maximálneho obdobia vylúčenia, ak hospodársky subjekt neprijme žiadne opatrenia uvedené v odseku 6, aby preukázal svoju spoľahlivosť. Ak sa trvanie obdobia vylúčenia nestanovilo v konečnom rozsudku, toto obdobie nepresiahne päť rokov odo dňa odsúdenia na základe konečného rozsudku v prípadoch uvedených v odseku 1 a tri roky odo dňa príslušnej udalosti v prípadoch uvedených v odseku 4.“

Talianske právo

- 5 Článok 80 ods. 5 písm. c) decreto legislativo n. 50 Codice dei contratti pubblici (legislatívny dekrét č. 50 o zákone o verejnom obstarávaní) z 18. apríla 2016 (riadna príloha GURI č. 91 z 19. apríla 2016, ďalej len „zákon o verejnom obstarávaní“) stanovuje:

„Verejní obstarávatelia vylúčia z účasti na postupe verejného obstarávania hospodársky subjekt v ktorejkoľvek z nasledujúcich situácií, ktoré sa môžu týkať aj subdodávateľa v niektorom z prípadov podľa článku 105 ods. 6, ak:

...

- c) verejný obstarávateľ preukáže vhodnými prostriedkami, že hospodársky subjekt sa dopustil závažného odborného pochybenia, v dôsledku ktorého je spochybnená jeho bezúhonnosť alebo spoľahlivosť. Toto závažné odborné pochybenie zahŕňa významné nedostatky pri plnení predchádzajúcej verejnej zákazky alebo koncesie vedúce k predčasnému ukončeniu zmluvy, ktoré nebolo napadnuté na súde alebo bolo potvrdené súdnym rozhodnutím, k rozhodnutiu o náhrade škody alebo k uloženiu inej porovnateľnej sankcie; pokus o neoprávnené ovplyvnenie rozhodovacieho procesu verejného obstarávateľa alebo o získanie dôverných informácií na účely vlastného prospechu; poskytnutie nepravdivých alebo zavádzajúcich informácií, a to aj z nedbanlivosti, ktoré by mohli ovplyvniť rozhodnutia o vylúčení z verejného obstarávania, výbere alebo zadaní zákazky, alebo neoznámenie informácií potrebných na účely riadneho priebehu výberového konania;

...“

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

- 6 Samospráva mesta Neapol vyhlásila verejné obstarávanie s cieľom zadať verejnú zákazku na služby školského stravovania v školskom roku 2017/2018. Táto zákazka pozostávala z desiatich častí, pričom každá z nich zodpovedala jednej z mestských častí mesta Neapol.
- 7 Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že pokiaľ ide o predchádzajúci školský rok, Sirio uzavrela so samosprávou mesta Neapol zmluvu o poskytovaní služieb školského stravovania pre dve časti zákazky, ktorá bola v máji 2017 predčasne ukončená z dôvodu otravy jedlom v dôsledku prítomnosti koliformných baktérií v jedle podávanom v jednej zo školských jedální.
- 8 Keďže sa v tejto súvislosti po analýzach, ktoré vykonala Agenzia regionale per la protezione ambientale della Campania (ARPAC) [(Regionálna agentúra na ochranu životného prostredia v Kampánii, Taliansko)] na vzorkách potravín uchovaných vedením príslušnej školy, potvrdila prítomnosť koliformných baktérií, najmä v dusenom hovädzom mäse, verejná zákazka na poskytovanie školského stravovania v školskom roku 2016/2017 bola zadaná spoločnosti Meca, ktorá sa v tomto verejnom obstarávaní umiestnila ako druhá v poradí.
- 9 Sirio v rámci svojej účasti vo verejnom obstarávaní uvedenom v bode 6 tohto rozsudku výslovne vyhlásila, že „rozhodnutím... z 29. júna 2017 samospráva mesta Neapol rozhodla o predčasnom ukončení zmluvy... z 9. mája 2017 v dôsledku otravy jedlom“ a že toto predčasné ukončenie zmluvy je predmetom konania pred Tribunale di Napoli (súd v Neapole, Taliansko).
- 10 V zápisnici z 1. augusta 2017 verejný obstarávateľ schválil ďalšiu účasť spoločnosti Sirio v tomto verejnom obstarávaní, pokiaľ ide o časť, pre ktorú predložila ponuku. Meca napadla účasť spoločnosti Sirio v uvedenom verejnom obstarávaní na Tribunale amministrativo regionale della Campania (Regionálny správny súd Kampánia, Taliansko), a to bez toho, aby vyčkala na rozhodnutie samosprávy mesta Neapol o zadaní zákazky, o ktorú ide vo veci samej, ktoré bolo prijaté 7. novembra 2017, pričom zákazka bola zadaná spoločnosti Sirio.
- 11 Meca zastáva názor, že spoločnosti Sirio nemala byť umožnená ďalšia účasť vo verejnom obstarávaní, keďže zmluvu medzi ňou a samosprávou mesta Neapol o poskytovaní služieb školského stravovania v školskom roku 2016/2017 posledná menovaná predčasne ukončila po otrave žiakov a školských zamestnancov jedlom.
- 12 Na podporu svojej žaloby na vnútroštátnom súde Meca vytýka samospráve mesta Neapol, že neposúdila závažnosť porušenia záväzkov zo strany spoločnosti Sirio pri plnení verejnej zákazky na poskytovanie školského stravovania v školskom roku 2016/2017, a to napriek článku 80 ods. 5 písm. c) zákona o verejnom obstarávaní, ktorý ju oprávňuje preukázať „vhodnými prostriedkami, že hospodársky subjekt sa dopustil závažného odborného pochybenia, v dôsledku ktorého je spochybnená jeho bezúhonnosť alebo spoľahlivosť“. Podľa spoločnosti Meca skutočnosť, že Sirio napadla predčasné ukončenie zmluvy o poskytovaní služieb uvedenej v bode 7 tohto rozsudku na občianskoprávnom súde, nemôže zbaviť verejného obstarávateľa tohto oprávnenia. Vzhľadom na výskyt otravy jedlom v máji 2017 teda samospráva mesta Neapol nemala automaticky súhlasiť s účasťou spoločnosti Sirio v danom verejnom obstarávaní.
- 13 Tak samospráva mesta Neapol, ako aj Sirio, sa naopak domnievajú, že žaloba, ktorú posledná uvedená podala na Tribunale di Napoli (súd v Neapole), bránila verejnému obstarávateľovi vykonať akékoľvek posúdenie jej spoľahlivosti.
- 14 Vnútroštátny súd uvádza, že stanovisko samosprávy mesta Neapol a spoločnosti Sirio nie je úplne nepodložené, keďže podľa judikatúry talianskych súdov z článku 80 ods. 5 písm. c) zákona o verejnom obstarávaní vyplýva, že uchádzačovi, ktorý sa dopustil nedostatkov pri vykonávaní predchádzajúcej

verejnej zákazky, musí byť umožnené zúčastniť sa v ďalšom verejnom obstarávaní, ak proti predčasnému ukončeniu zmluvy, ku ktorému došlo v dôsledku uvedených nedostatkov, podal žalobu, o ktorej stále prebieha konanie.

- 15 Vnútroštátny súd sa pritom domnieva, že právo Únie by mohlo brániť vnútroštátnemu ustanoveniu, akým je článok 80 ods. 5 písm. c) zákona o verejnom obstarávaní. Toto ustanovenie totiž podľa neho vedie k tomu, že tam stanovený nepovinný dôvod vylúčenia zbavuje jeho účinkov, keďže v prípade súdneho sporu týkajúceho sa skoršieho predčasného ukončenia zmluvy sa miera voľnej úvahy verejného obstarávateľa zužuje až k jej úplnému vylúčeniu. Pritom hoci Súdny dvor ešte nemal príležitosť poskytnúť výklad článku 57 ods. 4 smernice 2014/24, z judikatúry Súdneho dvora týkajúcej sa článku 45 ods. 2 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/18/ES z 31. marca 2004 o koordinácii postupov zadávania verejných zákaziek na práce, verejných zákaziek na dodávku tovaru a verejných zákaziek na služby (Ú. v. EÚ L 134, 2004, s. 114; Mim. vyd. 06/007, s. 132), ktoré je ustanovením zrušeným článkom 57 ods. 4 smernice 2014/24, podľa neho vyplýva, že právo Únie vylučuje akýkoľvek automatický postup vo veci rozhodnutia o nepovinnom vylúčení z dôvodu závažného odborného pochybenia, pričom pri takomto rozhodnutí sa nevyhnutne musí zohľadniť zásada proporcionality.
- 16 Zásady proporcionality a účinnosti podľa vnútroštátneho súdu recipročne zakazujú aj akýkoľvek automatický postup v prípade nemožnosti vylúčiť hospodársky subjekt. Preto podľa neho tým, že článok 80 ods. 5 zákona o verejnom obstarávaní bráni verejnemu obstarávateľovi vykonať odôvodnené posúdenie závažnosti odborného pochybenia, v dôsledku ktorého došlo k predčasnému ukončeniu predchádzajúcej zmluvy z dôvodu, že predčasné ukončenie tejto zmluvy bolo napadnuté žalobou na súkromnoprávnom súde, porušuje uvedené zásady, a tým aj smernicu 2014/24. Podľa vnútroštátneho súdu totiž článok 57 ods. 4 písm. g) tejto smernice žiadnym spôsobom nevyžaduje konečné konštatovanie, a teda konštatovanie súdu, pokiaľ ide o zodpovednosť úspešného uchádzača.
- 17 Podľa neho okrem iného z rozsudku z 13. decembra 2012, Forposta a ABC Direct Contact (C-465/11, EU:C:2012:801), vyplýva, že „odborné pochybenie“ je dôvodom na vylúčenie, keď má objektívne závažnú povahu. Vnútroštátny súd pritom uvádza, že podľa talianskych právnych predpisov výsledok účasti vo verejnom obstarávaní závisí od skutočnosti potestatívneho charakteru, konkrétne od rozhodnutia napadnúť predčasné ukončenie skoršej zmluvy na súde.
- 18 Napokon sú podľa neho talianske predpisy nezlučiteľné aj s cieľmi stanovenými v odôvodnení 102 smernice 2014/24, ktorým sa zaviedol mechanizmus prijímania opatrení na zaistenie súladu zo strany uchádzačov. Automatické pripustenie účasti vo verejnom obstarávaní ako dôsledok podania občianskoprávnej žaloby proti predčasnému ukončeniu skoršieho zmluvného vzťahu totiž podľa vnútroštátneho súdu odrádza od prijatia opatrení na zaistenie súladu, bez ohľadu na to, že sú potrebné na zabránenie opakovaniu konania, ktoré viedlo k uvedenému predčasnému ukončeniu zmluvného vzťahu.
- 19 V tomto kontexte Tribunale amministrativo regionale della Campania (Regionálny správny súd Kampánia) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru nasledujúcu prejudiciálnu otázku:

„Bránia zásady práva Európskej únie týkajúce sa ochrany legitímnej dôvery a právnej istoty uvedené v [Zmluve o FEÚ] a zásady z nich odvodené, ako je rovnosť zaobchádzania, zákaz diskriminácie, proporcionality a efektivity, uvedené v smernici [2014/24], ako aj ustanovenia článku 57 ods. 4 [písm. c) a g)] uvedenej smernice, uplatňovaniu vnútroštátnych právnych predpisov, akým je talianska právna úprava vyplývajúca z článku 80 ods. 5 písm. c) [zákona o verejnom obstarávaní], podľa ktorej podanie žaloby týkajúcej sa závažných nedostatkov pri vykonávaní predchádzajúcej verejnej zákazky, ktoré viedli k predčasnému ukončeniu tejto verejnej zákazky, bráni akémukoľvek posúdeniu spoľahlivosti uchádzača verejným obstarávateľom, a to až do vydania konečného rozhodnutia v občianskoprávnom konaní, bez toho, aby daný podnik preukázal prijatie akýchkoľvek opatrení na zaistenie súladu zameraných na nápravu uvedených pochybení a na zabránenie ich opakovaniu?“

O prejudiciálnej otázke

Úvodné pripomienky

- 20 V prvom rade zo spisu predloženého Súdnemu dvoru vyplýva, že odhadovaná hodnota príslušnej zákazky je 1 127 660 eur, a teda presahuje prahovú hodnotu 750 000 eur stanovenú v článku 4 písm. d) smernice 2014/24 pre verejné zákazky na služby v prípade osobitných služieb uvedených v prílohe XIV tejto smernice. Z toho vyplýva, že uvedená smernica sa uplatňuje na spor vo veci samej a že otázku, ktorú položil vnútroštátny súd, je potrebné posúdiť výlučne vzhľadom na ustanovenia rovnakej smernice.
- 21 V druhom rade talianska vláda na pojednávaní na Súdnom dvore uviedla, že výklad článku 80 ods. 5 písm. c) zákona o verejnom obstarávaní, ako ho uviedol vnútroštátny súd v návrhu na začatie prejudiciálneho konania, už nezodpovedá novej právnej situácii v talianskom právnom poriadku.
- 22 V situácii, v ktorej sa zdá, že existujú rozdielne názory, pokiaľ ide o uplatniteľnú vnútroštátnu úpravu, však z ustálenej judikatúry vyplýva, že v rámci prejudiciálneho konania začatého podľa článku 267 ZFEÚ neprináleží Súdnemu dvoru spresňovať relevantné vnútroštátne ustanovenia uplatniteľné vo veci samej. Takúto výsadu má výlučne vnútroštátny súd, ktorý vymedzením vnútroštátneho právneho rámca umožňuje Súdnemu dvoru poskytnúť všetky výkladové prvky týkajúce sa práva Únie, ktoré umožnia vnútroštátnemu súdu posúdiť súlad vnútroštátnej právnej úpravy s právnou úpravou Únie (rozsudok z 26. júna 2008, Burda, C-284/06, EU:C:2008:365, bod 39).
- 23 Za týchto podmienok je na otázku položenú vnútroštátnym súdom potrebné odpovedať na základe skutkových a právnych skutočností vyplývajúcich z návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

O veci samej

- 24 Svojou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 57 ods. 4 písm. c) a g) smernice 2014/24 vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej podanie žaloby proti rozhodnutiu verejného obstarávateľa o predčasnom ukončení zmluvy o verejnej zákazke z dôvodu závažných nedostatkov pri jej vykonávaní bráni verejnému obstarávateľovi, ktorý vyhlási nové verejné obstarávanie, aby v štádiu výberu uchádzačov vykonal akékoľvek posúdenie spoľahlivosti hospodárskeho subjektu, ktorého sa týka toto predčasné ukončenie.
- 25 V prvom rade ako uviedol generálny advokát v bode 32 svojich návrhov, znenie článku 57 ods. 4 smernice 2014/24 je dostatočne blízke zneniu článku 45 ods. 2 smernice 2004/18, ktoré je ním zrušené ustanovenie, aby sa vnútroštátny súd mohol inšpirovať judikatúrou Súdneho dvora týkajúcou sa posledného uvedeného ustanovenia.
- 26 Pri výklade nepovinných dôvodov vylúčenia, aké stanovoval článok 45 ods. 2 prvý pododsek písm. d) alebo g) smernice 2004/18, ktoré ako jediné neodkazovali na vnútroštátnu právnu úpravu, sa Súdny dvor odvolal na článok 45 ods. 2 druhý pododsek tejto smernice, podľa ktorého členské štáty spresnia podmienky uplatnenia uvedeného odseku 2, pričom dodržia právo Únie, a to s cieľom užšie vymedziť samotnú mieru voľnej úvahy členských štátov, pokiaľ ide o rozsah sporného nepovinného dôvodu vylúčenia (pozri najmä rozsudok z 13. decembra 2012, Forposta a ABC Direct Contact, C-465/11, EU:C:2012:801, body 25 až 31).

- 27 V tejto súvislosti je nepopierateľné, že smernica 2014/24 obmedzuje mieru voľnej úvahy členských štátov. Zatiaľ čo v piatich zo siedmich situácií uvedených v článku 45 ods. 2 smernice 2004/18 bol stanovený odkaz na vnútroštátne zákony a iné predpisy, v súčasnosti platí, že spomedzi deviatich situácií podľa článku 57 ods. 4 smernice 2014/24 takýto odkaz obsahuje len situácia podľa bodu b) uvedeného odseku 4.
- 28 V druhom rade podľa článku 57 ods. 4 smernice 2014/24 „verejní obstarávatelia môžu z účasti na postupe obstarávania vylúčiť každý hospodár[s]ky subjekt alebo od nich môžu členské štáty požadovať, aby z účasti na postupe obstarávania vylúčili ktorýkoľvek hospodár[s]ky subjekt, a to v ktorejkoľvek [zo situácií uvedených v tomto ustanovení]“. Zo znenia uvedeného ustanovenia teda vyplýva, že je úlohou verejných obstarávateľov, a nie vnútroštátneho súdu, posúdiť, či hospodársky subjekt musí byť vylúčený z postupu verejného obstarávania.
- 29 V treťom rade možnosť každého verejného obstarávateľa vylúčiť uchádzača z postupu verejného obstarávania je osobitne určená na to, aby mu umožnila posúdiť bezúhonnosť a spoľahlivosť každého z uchádzačov, o čom svedčí tak článok 57 ods. 4 písm. c) a g), ako aj odôvodnenie 101 smernice 2014/24.
- 30 Ako totiž zdôraznil generálny advokát v bodoch 42 a 43 svojich návrhov, oba tieto dôvody na vylúčenie sa opierajú o zásadný prvok vzťahu medzi subjektom, ktorému bola zadaná zákazka, a verejným obstarávateľom, ktorým je spoľahlivosť uvedeného subjektu, pričom na tomto prvku je založená dôvera verejného obstarávateľa voči tomuto subjektu. V prvom pododseku odôvodnenia 101 uvedenej smernice sa takto uvádza, že verejní obstarávatelia môžu vylúčiť „hospodárske subjekty, ktoré sa ukázali ako nespoľahlivé“, zatiaľ čo podľa jeho druhého pododseku sa zohľadňuje, či plnenie v prípade predchádzajúcich verejných zákaziek nebolo poznačené „nesprávnym konaním, ktoré vyvoláva vážne pochybnosti, pokiaľ ide o spoľahlivosť tohto hospodárskeho subjektu“.
- 31 Vo štvrtom rade podľa článku 57 ods. 5 smernice 2014/24 musia mať verejní obstarávatelia oprávnenie vylúčiť hospodársky subjekt „kedykoľvek počas postupu“, a nie až po tom, ako súd vydá svoj rozsudok, čo predstavuje ďalší ukazovateľ vôle normotvorcu Únie umožniť verejnému obstarávateľovi v niektorej zo situácií uvedených v článku 57 ods. 4 uvedenej smernice vykonať svoje vlastné posúdenie úkonov, ktoré hospodársky subjekt vykonal alebo mal vykonať, a nevykonal, a to buď pred postupom verejného obstarávania, alebo počas neho.
- 32 Napokon, ak by mal byť verejný obstarávateľ automaticky viazaný posúdením tretej strany, bolo by preňho pravdepodobne ťažké venovať pri uplatňovaní nepovinných dôvodov vylúčenia osobitnú pozornosť zásade proporcionality. Podľa odôvodnenia 101 smernice 2014/24 pritom táto zásada osobitne znamená, že pred rozhodnutím o vylúčení hospodárskeho subjektu by takýto obstarávateľ mal zohľadniť menej závažnú povahu vzniknutých nezrovnalostí alebo opakovanie menších nezrovnalostí.
- 33 Ako uviedol generálny advokát v bodoch 35 a 36 svojich návrhov, je teda zjavné, že právomoc voľnej úvahy členských štátov nie je neobmedzená a že ak sa niektorý z členských štátov rozhodne vymedziť niektorý z nepovinných dôvodov vylúčenia podľa smernice 2014/24, musí rešpektovať základné črty stanovené v tejto smernici. Článok 57 ods. 7 smernice 2014/24 totiž vzhľadom na to, že stanovil, že členské štáty majú spresniť „vykonávacie podmienky pre tento článok“, a to „so zreteľom na právo Únie“, bráni tomu, aby členské štáty skreslili nepovinné dôvody vylúčenia stanovené v tomto ustanovení, alebo aby ignorovali ciele alebo základné zásady, z ktorých vychádza každý z týchto dôvodov.
- 34 Ako sa pritom uvádza v bode 28 tohto rozsudku, zo znenia článku 57 ods. 4 smernice 2014/24 vyplýva, že úmyslom normotvorcu Únie bolo zveriť výlučne verejnému obstarávateľovi vo fáze výberu uchádzačov stanovenie, či má byť záujemca alebo uchádzač vylúčený z postupu verejného obstarávania.

- 35 Na prejudiciálnu otázku je preto potrebné odpovedať na základe predchádzajúcich úvah.
- 36 Ako vyplýva z návrhu na začatie prejudiciálneho konania, článok 80 ods. 5 písm. c) zákona o verejnom obstarávaní oprávňuje verejného obstarávateľa vylúčiť z postupu verejného obstarávania hospodársky subjekt, ak okrem iného preukáže vhodnými prostriedkami, že po prvé tento hospodársky subjekt sa dopustil závažného odborného pochybenia, v dôsledku ktorého je spochybnená jeho bezúhonnosť alebo spoľahlivosť, po druhé na základe tohto závažného odborného pochybenia, ktoré mohlo viesť k závažným nedostatkom pri plnení predchádzajúcej verejnej zákazky, došlo k predčasnemu ukončeniu zmluvy medzi hospodárskym subjektom a verejným obstarávateľom, vzniku povinnosti nahradiť škodu alebo uložení inej porovnateľnej sankcie a že po tretie toto predčasné ukončenie nebolo napadnuté na súde alebo bolo v súdnom konaní potvrdené.
- 37 Je zrejmé, že vnútroštátne ustanovenie, ako je článok 80 ods. 5 písm. c) zákona o verejnom obstarávaní, nie je schopné zachovať potrebný účinok nepovinného dôvodu vylúčenia stanoveného v článku 57 ods. 4 písm. c) alebo g) smernice 2014/24.
- 38 Právomoc voľnej úvahy, ktorú článok 57 ods. 4 smernice 2014/24 zveruje verejnému obstarávateľovi, je totiž paralyzovaná už len tým, že záujemca alebo uchádzač podá žalobu proti predčasnemu ukončeniu predchádzajúcej zmluvy o verejnej zákazke, v ktorej vystupuje ako jedna zo zmluvných strán, aj keď sa jeho správanie javilo ako dostatočné na odôvodnenie takéhoto predčasného ukončenia.
- 39 Okrem toho také pravidlo, aké je uvedené v článku 80 ods. 5 písm. c) zákona o verejnom obstarávaní, zjavne nemotivuje úspešného uchádzača, ktorého sa týka rozhodnutie o predčasnom ukončení predchádzajúcej zákazky, na prijatie nápravných opatrení. Takéto pravidlo môže byť v tomto ohľade v rozpore s požiadavkami článku 57 ods. 6 smernice 2014/24.
- 40 Táto smernica totiž osobitne prináša inováciu v tom, že vo svojom článku 57 ods. 6 stanovuje mechanizmus nápravných opatrení (*self-cleaning*). Toto ustanovenie, ktoré sa uplatňuje na hospodárske subjekty, ktoré neboli vylúčené konečným rozsudkom, vedie hospodársky subjekt nachádzajúci sa v niektorej zo situácií uvedených v článku 57 ods. 4 uvedenej smernice k tomu, aby predložil dôkazy preukazujúce, že ním prijaté opatrenia sú dostatočné na preukázanie jeho spoľahlivosti aj napriek existencii relevantného nepovinného dôvodu vylúčenia. Ak sa tieto dôkazy budú považovať za dostatočné, dotknutý hospodársky subjekt nemôže byť vylúčený z postupu verejného obstarávania. Hospodársky subjekt musí na tento účel preukázať, že zaplatil alebo sa zaviazal zaplatiť náhradu týkajúcu sa akejkoľvek škody spôsobenej trestným činom alebo pochybením, komplexne objasnil skutočnosti a okolnosti, a to aktívnou spoluprácou s vyšetrovacími orgánmi, a že prijal konkrétne technické, organizačné a personálne opatrenia, ktoré sú vhodné na to, aby sa zabránilo budúcim trestným činom alebo pochybeniam.
- 41 Ako uviedol generálny advokát v bode 44 svojich návrhov, v tejto súvislosti nápravné opatrenia zdôrazňujú význam pripisovaný spoľahlivosti hospodárskeho subjektu, ktorá je prvkom podstatne ovplyvňujúcim dôvody na vylúčenie týkajúce sa subjektívnych vlastností uchádzača.
- 42 Vzhľadom na uvedené je teda na položenú otázku potrebné odpovedať tak, že článok 57 ods. 4 písm. c) a g) smernice 2014/24 sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej podanie žaloby proti rozhodnutiu verejného obstarávateľa o predčasnom ukončení zmluvy o verejnej zákazke z dôvodu závažných nedostatkov pri jej vykonávaní bráni verejnemu obstarávateľovi, ktorý vyhlási nové verejné obstarávanie, aby v štádiu výberu uchádzačov vykonal akékoľvek posúdenie spoľahlivosti hospodárskeho subjektu, ktorého sa týka toto predčasné ukončenie.

O trovách

- 43 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (štvrtá komora) rozhodol takto:

Článok 57 ods. 4 písm. c) a g) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/24/EÚ z 26. februára 2014 o verejnom obstarávaní a o zrušení smernice 2004/18/ES sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej podanie žaloby proti rozhodnutiu verejného obstarávateľa o predčasnom ukončení zmluvy o verejnej zákazke z dôvodu závažných nedostatkov pri jej vykonávaní bráni verejnemu obstarávateľovi, ktorý vyhlási nové verejné obstarávanie, aby v štádiu výberu uchádzačov vykonal akékoľvek posúdenie spoľahlivosti hospodárskeho subjektu, ktorého sa týka toto predčasné ukončenie.

Podpisy